

03.05.2026

Ympäristöministeriö
PL 35 (Aleksanterinkatu 7)
00023 VALTIONEUVOSTO

Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon lausunto hallituksen esityksestä luonnokseksi yhdyskuntarakentamislaki sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

HEL 2026-003990 T 03 00 00

VN/36213/2025

Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo arvio lakiesitystä kulttuuripäristön vaalimisen näkökulmasta.

Yhdyskuntarakentamislain valmistelun tarkoituksena on uudistaa säännökset, jotka koskevat kuntien katujen ja muiden yleisten alueiden suunnittelua, rakentamista ja kunnossapitoa, teknisten verkkojen sijoittamista kuntien yleisille alueille, katutöiden ohjaamista sekä hulevesiä koko rakennetussa ympäristössä. Säännökset sisältyvät nykyiseen alueidenkäyttölakiin (132/1999, ent. maankäyttö- ja rakennuslaki), lakiin kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta (669/1978; kunnossapitolaki) sekä maankäyttö- ja rakennusasetukseen (895/1999).

Yleisten alueiden suunnittelun laadullisia vaatimuksia ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että jatkossa suunnittelussa tulisi esimerkiksi edistää esteettömyyttä ja käytettävyyttä. Suunnittelun vuorovaikutusvelvollisuus ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan kaikkia yleisen alueen suunnitelmia. Suunnitelma voitaisiin jatkossa tarvittaessa laatia ja hyväksyä samaan aikaan laadittavan ja hyväksyttävän asemakaavan kanssa. Suunnitelman hyväksymispäätöstä koskeva muutoksenhaku rajattaisiin suunnittelualan rajanaapureihin ja viranomaisiin. Kunnille ehdotetaan oikeutta antaa yleisiä alueita koskevia käyttömääräyksiä. Kunnille ehdotetaan uutta velvollisuutta laatia kunnossapitosuunnitelma, joka koskisi myös tontinomistajan tai haltijan vastuulla olevaa yleisen alueen kunnossapitoa. Ajouratojen puhtaanapito ehdotetaan siirrettäväksi tontinomistajalta tai haltijalta kunnalle, jos ajoradan nopeusrajoitus on yli 50 km/h. Tonttiliittymän ja tontin kulkutien kunnossapito kuuluisi jatkossa tontinomistajalle tai haltijalle liittymän ja kulkutien pi-

03.05.2026

tuudesta riippumatta, kun etäisyyttä koskeva rajoite poistetaan. Teknisten verkkojen sijoittamiselle yleiselle alueelle ehdotetaan sijoituslupaa kunnalta. Yleisillä alueilla tehtävän työn ilmoitusmenettelyn rinnalle ehdotetaan töiden lupamenettelyä. Kunnille ehdotetaan tehokkaampia keinoja ohjata kaivutöitä: kunta voisi vaikuttaa työn ajankohtaan, siirtää työtä tai kieltää sen. Kunnille ehdotetaan nykyistä tehokkaampia keinoja puuttua yleisen alueen luvattomaan käyttöön.

Helsingin kaupunginmuseon - Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon lausunto:

4§ Kulttuuriympäristön ja kaupunkikuvan vaaliminen. Katujen, katualueiden ja muiden yleisten alueiden suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa on huolehdittava, ettei kulttuurihistoriallisesti, arkeologisesti tai maisemallisesti arvokkaita alueita, kohteita tai kaupunkikuvaa turmella. 4§ pykälässä siten säädettäisiin kulttuurihistoriallisesti, arkeologisesti tai maisemallisesti arvokkaiden kohteiden ja kaupunkikuvan turmelemiskiellosta. Vastaavaa sääntelyä sisältyy rakentamislain 12§:ään.

Asemakaava-alueilla sijaitsee paljon arvokkaita alueita ja kohteita, joita ei ole suojeltu. Arvokkaiden alueiden asemakaavat saattavat olla useita vuosikymmeniä tai jopa vuosisatoja vanhoja. Kaduille, katualueille ja yleisille alueille sijoittuu paljon kulttuurihistoriallisesti, arkeologisesti ja maisemallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä, joka tulisi huomioida suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa, mutta jota ei olisi tarkoituksen mukaista aina suojella erillisellä päätöksellä tai kaavan suojelumääräyksellä. Pykälä korostaisi kulttuurihistoriallisten arvojen ja kaupunkikuvan huomioon ottamista suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa arvoja turmelematta. Arvojen huomioiminen edellyttää suunnitteluprosessissa myös uudenlaista asiantuntemusta arvojen tunnistamiseksi ja huomioimiseksi. Tämä lisää myös alueellisten vastuumuseoiden työmäärää, mikä tulee huomioida. Säännös ei kuitenkaan saisi estää kunnossapidon edellyttämää säännösten mukaista korjaamista tai väliaikaisia toimenpiteitä, kun ne tehtäisiin arvoja turmelematta, eikä esimerkiksi esteettömyyttä koskevien säännösten soveltamista.

Kulttuurihistoriallisella arvolla tarkoitettaisiin ominaisuutta, joka ilmentäisi kohteen kulttuurihistoriallista laatua. Rakennusten, rakennelmien ja rakennettujen alueiden kulttuurihistoriallista arvoa määriteltäessä tarkasteltaisiin muun muassa niiden historiallisia, rakennushistoriallisia, arkkitehtonisia, rakennusteknisiä, rakennustaiteellisia, kaupunkikuvallisia tai maisemallisia arvoja. Arkeologisen kulttuuriperinnön kulttuurihistoriallisia arvoja määriteltäessä tarkasteltaisiin muun muassa sitä, miten hyvin kohteesta saatava arkeologinen tieto kuvaa oman aikakau-

03.05.2026

tensa ilmiöitä, vaiheita tai tapahtumia. Kaupunkikuvalla tarkoitettaisiin kaupunkiympäristön näkyviä osatekijöitä, jotka muodostuvat kaduista, rakennuksista, rakennelmista, puistoista, luonnonelementeistä tai maastonmuodoista. Alueiden ja kohteiden kulttuurihistorialliset, arkeologiset tai maisemalliset arvot voisivat käydä ilmi useista eri lähteistä. Arvo voisi perustua inventointiin, erilaisiin selvityksiin, asiantuntijan tai viranomaisen lausuntoon tai päätökseen. Viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit, jotka koskevat valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (RKY), valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita (VAMA) ja valtakunnallisesti merkittäviä arkeologisia kohteita (VARK) muodostavat tietopohjan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) mukaisten kulttuuriympäristön arvojen huomioimiselle. Kulttuuriympäristöön liittyviä selvityksiä laaditaan myös esimerkiksi kaikilla kaavatasoilla. Tähän tulee lisätä paikallisesti arvokaiden kulttuuriympäristöjen vaaliminen.

15§ Vuorovaikutus yleisen alueen suunnitelmaa valmisteltaessa

Kunnan on järjestettävä kunnan yleisen alueen suunnittelu siten, että osallisilla on mahdollisuus osallistua valmisteluun, arvioida suunnitelman vaikutuksia ja lausua mielipiteensä asiasta. Mahdollisuus osallistua yleisen alueen suunnitelman valmisteluun voidaan järjestää myös asemakaavoituksen tai muun suunnittelun yhteydessä. Kunnan on ilmoitettava kunnan yleisen alueen suunnittelua koskevan asian vireille tulosta. Ilmoituksessa on kerrottava kuinka osalliset voivat osallistua yleisen alueen suunnitelman valmisteluun. Lausuntomenettelyn osalta pykälää tulisi tarkentaa. Alueellinen vastuumuseo pitää erittäin myönteisenä, että 4§:ssä varmistettaisiin kulttuuriympäristöjen huomioon ottaminen ja niiden sekä kaupunkikuvan vaaliminen. Jotta tämä tavoite varmistettaisiin, tulisi säätää myös kuulemismenettelystä. Kunnan tulee pyytää lausunto alueelliselta vastuumuseolta silloin, kun toimenpide kohdistuu arvokkaaseen tai arvotettuun kulttuuriympäristöön.

20§ Muun yleisen alueen rakentaminen

Pykälässä määrätään mm., että asemakaavassa osoitetulle viher- tai virkistysalueelle saa rakentaa vain alueen tarkoitukseen soveltuvia vähäisiä rakennelmia, jollei asemakaavassa tai yleisen alueen suunnitelmassa ole toisin osoitettu. Tämä on tärkeä pykälä, mutta se sisältää myös tulkintamahdollisuuksia.

30§ Kunnan yleisen alueen kunnossapidon velvoitteet

Yleisen alueen kunnossapitotoimien on varmistettava alueen ominaisuuksien säilyminen, alueen käytettävyyden sen käyttötarkoituksen mukaisella tavalla ja alueella olevien laitteiden ja järjestelmien toiminta. Talvikunnossapitotoimien on varmistettava, olosuhteet huomioiden, en-

03.05.2026

sisijaisesti yhteiskunnan kannalta kriittiset toiminnot ja pääkatujen välityskyky. Lisäksi talvikunnossapitotoimien on edistettävä joukkoliikenteen, jalankulun ja pyöräilyn toimintaedellytyksiä ja sujuvia matkaketjuja. Kunnossapidossa on vaalittava kulttuuriympäristön arvoja alueilla, jotka ovat kulttuurihistoriallisesti, arkeologisesti tai maisemallisesti arvokkaita.

Alueellinen vastuumuseo tarkastelee lakiesitystä kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta. Laki näyttäisi tuovan parannuksia siihen, miten kulttuuriperintö, kulttuuriympäristö ja arkeologinen perintö otetaan huomioon niin yleisten alueiden suunnittelussa kuin kunnossapitotoimenpiteissä. Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo pitää lakiuudistusta kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta myönteisenä ja moninaisten kulttuuriympäristöjen vaalimista edistävänä uudistuksena. Kuitenkin, kun lakiesitys mahdollistaa yleisen alueen suunnitelman edistämisen asemakaavan rinnalla, jää epäselväksi, miten alueelliset vastuumuseot kulttuuriympäristön osalta pääsevät osallistumaan eri suunnittelutasoihin samanaikaisesti. Myös muutoksenhaun osalta, joka on mahdollinen viranomaisille, jää epäselväksi, miten alueellisen vastuumuseon rooli asiantuntijaviranomaisena määritellään. Mm. näitä lainkohtia tulisi tarkentaa.

Helsingin kaupunginmuseolla – Keski-Uudenmaan alueellisella vastuumuseolla ei ole muuta huomautettavaa lakiesityksestä.

Lisätiedot

Sari Saresto, kulttuuriympäristöpäällikkö, puhelin: 09 310 36483
sari.saresto(a)hel.fi

Helsingin kaupunki
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö

Lausunto

5 (5)

03.05.2026

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.